

ارزیابی تحولات و آخرین وضعیت

اعتیاد

در کشور

دکتر هاشمی، مدرس دانشگاه
دبیرکل اسبق ستاد مبارزه با مواد مخدر
عضو موسسه خیریه رحمان

دستگاه‌های کشور به استثنای بودجه‌ی مربوط به امور نظامی و بودجه‌ی آموزش و پرورش است. از این مبلغ، حدود ۴۷۰۰ میلیارد تومان هزینه‌ی مواد

مخدر مصرف شده توسط معتادان و در نهایت به سود قاچاقچیان است. حدود ۲۶۰۰ میلیارد تومان هزینه‌ای است که دولت پرداخت می‌کند و بقیه نیز هزینه‌ای است که مردم به تبع اعتیاد در این خصوص می‌پردازند.

۳- زیان تصادفات: طبق برآورد نیروی انتظامی، ۱۵/۵ تا ۱۶/۵٪ از علل تصادفات جاده‌ای در اثر اعتیاد است.

۴- زیان بهداشتی: در سال ۶۶-۱۳۶۵ آمار ایدز ما انگشت شمار بود، در حال حاضر حدود ۲۴،۰۰۰ نفر آمار رسمی و حدود ۱۰۲،۰۰۰ نفر آمار غیررسمی ایدز در ایران است. در صورت عدم مهار این پدیده، طی یک دهه‌ی آینده به کشوری مانند آفریقای جنوبی تبدیل و از این نظر قرنطینه خواهیم شد.

۵- تعداد معتادان را نیز اگر همان ۲،۰۰۰،۰۰۰ نفر بگیریم - در صورتی که در سال ۱۳۸۴ آمار مصرف‌کننده‌ها ۳،۷۰۰،۰۰۰ نفر را داشته‌ایم - و تعداد متوسط خانواده را نیز ۳ نفر در نظر بگیریم، حدود ۶،۰۰۰،۰۰۰ نفر از افراد جامعه به نوعی در یک زلزله‌ی دائمی ناشی از مواد مخدر به سر می‌برند.

۶- رشد مصرف هروئین از سال ۱۳۷۴ تا ۱۳۸۴ حدود ۲۰-۱۲ درصد در نوسان بوده است. این در حالی است که رشد مصرف هروئین و

پدیده‌ی سوء مصرف مواد مخدر در کنار سه بحران جمعیتی و فقر، بحران هسته‌ای و بحران زیست‌محیطی قرار دارد. در حال حاضر ۱،۵ میلیارد نفر در جهان نسبت به مصرف رسمی و غیررسمی مواد مخدر احساس نگرانی دارند. قاچاق مواد مخدر از بعد اقتصادی در کنار تورسم، نفت و سلاح جزء چهار صنعت بزرگ اقتصادی دنیاست. تفاوت اساسی این صنعت با سه صنعت دیگر در این است که بیش از ۹۵ درصد پولی که از مواد مخدر به دست می‌آید، پول کثیف است.

در حال حاضر در کشور خودمان جدیدترین پژوهش (سال ۱۳۸۷) نشان داده است که اعتیاد در کنار تورم، بیکاری و احساس عدم امنیت فردی، یکی از چهار دغدغه‌ی اساسی افراد است، بدین معنی که افراد نسبت به آن احساس نگرانی دارند. چند شاخص آماری به منظور اطلاع از وضعیت مواد مخدر از ابتدای انقلاب تاکنون، عبارت است از:

۱- تعداد افراد دستگیر شده: حدود ۱۱،۰۰۰،۰۰۰ نفر زندانی از دو روز تا حبس ابد، حدود ۳۰ درصد این افراد دو یا چند بار دستگیر شده‌اند. حدود ۴۶/۵٪ مستقیماً مرتبط با مواد مخدر و حدود ۲۵٪ غیرمستقیم و به دلیل پیامدهای اعتیاد زندانی شده‌اند. این دستگیری‌ها آثار بسیار سویی بر خانواده‌ها داشته است.

۲- زیان مالی: طبق پژوهش ستاد در سال ۱۳۸۳ صدمات وارد به اقتصاد کشور از ناحیه‌ی مواد مخدر، حدود ده هزار میلیارد تومان بوده است. این رقم برابر با بودجه‌ی کلیه‌ی

مشتقات آن (کراک، شیشه و ...) اعلام شده توسط ستاد مواد مخدر در دو، سه سال گذشته، ۴۲ درصد بوده است که این نشانگر فاجعه تغییر الگوی مصرف می‌باشد.

برای پیشگیری سه سطح وجود دارد:

در سطح کلان و ساختارهای سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور که باید این پدیده واقعاً ریشه‌ای مورد بررسی قرار گیرد. عدم بررسی این بخش، مانند این می‌ماند که به جای از بین بردن محل زاد و ولد حشرات، مدام با استفاده از مواد حشره‌کش به دنبال از بین بردن حشرات باشیم! هر گاه در جامعه انفعال، ناامیدی، بیکاری، عدم نشاط، فقر، تبعیض، بی‌عدالتی و ... حاکم باشد، حرکت به سوی آسیب‌های اجتماعی تسریع می‌شود.

در سطح میانی با خانواده، محل کار، مدارس، محلات و... روبرو هستیم که اقدامات پیش‌گیرانه آموزشی و فرهنگی نقش بسیار مهمی در این زمینه ایفا می‌کنند.

در سطح خرد نیز باید به بحث‌های روان‌شناسی و شخصیتی مصرف‌کنندگان توجه گردد.

برای پیشگیری و کاهش این معضل به یک جنبش ملی نیاز داریم، به گونه‌ای که هر فرد باید یک ستاد مبارزه با مواد مخدر باشد. ▲